

Sociale normen en gender gerelateerd geweld onder jongeren

Onderbouwing voor de campagne 'Generatie Ja... en?'

De campagne 'Generatie Ja... en?' is gericht op het bevestigen van een sociale norm waarin iemands sekse, identiteit of seksuele oriëntatie niet langer een aanleiding is voor geweld, of de legitimering daarvan. Een norm waarin een gelijkwaardige en respectvolle omgang het uitgangspunt is. Een belangrijk uitgangspunt van de campagne is het promoten van positieve normen; het focussen op negatieve normen zou juist kunnen leiden tot een versterking van negatieve normen en negatieve gedragingen. De campagne is ontwikkeld in co-creatie met jongeren en is theoretisch en empirisch onderbouwd in verschillende deelstudies (een literatuurstudie, een online survey en twee focusgroepgesprekken).

Literatuuronderzoek naar sociale normen en gendergerelateerd geweld

Gendernormen zijn ideeën en verwachtingen over hoe mannen en vrouwen moeten zijn en hoe ze zich moeten gedragen. Voorbeelden daarvan zijn: mannen zijn dominant, tonen geen emoties en nemen op seksueel gebied de leiding, vrouwen zijn zorgzaam, passief en bij voorkeur sexy. Deze normen worden gereproduceerd door mannen en vrouwen in alle aspecten van ons sociale leven, inclusief de sociale structuren en instituten. De vraag is of het aanhangen van stereotiepe of traditionele gendernormen leidt tot seksueel en/of partnergeweld. Uit (internationaal) onderzoek blijkt het volgende:

- Daders hebben vaak traditionele opvattingen over mannelijkheid, in combinatie met een hoge acceptatie van geweld. Ook traditionele opvattingen hebben en daar zelf niet aan kunnen voldoen kan leiden tot geweld. Dat laatste wordt (*masculiene*) *gender stress* genoemd.
- Meerdere studies laten zien dat jongeren een foutief beeld kunnen hebben van de opvattingen, overtuigingen en gedragingen, van hun directe vriendengroep (*peers*). Dit fenomeen wordt *pluralistic ignorance* (letterlijk: meervoudige onwetendheid) genoemd. Over het algemeen is het beeld dat zij hebben over de opvattingen van hun peers negatiever dan dat het feitelijk is: ze denken bijvoorbeeld dat hun peers vinden dat vrouwen gedomineerd/gecontroleerd moeten worden, dat hun vrienden (bepaalde) verkrachtingsmythes¹ accepteren en/of verwachten dat hun peers eerder dader kunnen worden van gendergerelateerd geweld dan zij zelf. Door deze meervoudige onwetendheid zullen jongeren zelf ook eerder negatieve normen aanhangen en lopen zij een groter risico om dader te worden van grensoverschrijdend gedrag tegen vrouwen en LHBTI personen. Dit kan versterkt worden door de ervaren groepsdruk.

Survey: Hoe denken jongeren in Nederland over grensoverschrijdend gedrag?

In oktober 2018 deden ruim 1000 jongeren² mee aan een online survey over sociale normen met betrekking tot gendergerelateerd geweld.³ Deze jongeren kregen meerdere stellingen over online en offline (seksueel) grensoverschrijdend gedrag voorgelegd.⁴ Zij konden aangeven in welke mate zij het (on)eens waren met de stellingen.⁵

Uit deze survey blijkt dat de meerderheid van de jongeren afwijzend staat tegenover grensoverschrijdend gedrag en dat zij het vanzelfsprekend vinden om elkaars (seksuele) grenzen, offline en online, te respecteren. Zo vindt:

- 90% van de jongeren het belangrijk om tijdens het daten elkaars seksuele grenzen te respecteren
- 76% van de jongeren dat in een relatie beide partners er klaar voor moeten zijn wanneer zij voor het eerst seks hebben.
- 83% van de jongeren het delen van naaktfoto's of seksfilmpjes van iemand anders zonder toestemming van de afgebeelde (zeer) onacceptabel. Het maakt daarbij niet uit of een jongen of meisje is afgebeeld.

Hoewel een significant deel van de jongeren afwijzend staat tegenover grensoverschrijdend gedrag, accepteert een deel van de jongeren schadelijk gedrag wel. Zo vindt 33% van de jongeren het acceptabel

¹ Verkrachtingsmythen zijn onjuiste stereotiepe opvattingen over slachtoffers van seksueel geweld, zoals dat vrouw de verkrachting zou hebben verzonnen.

² Het onderzoek is uitgevoerd onder jongeren in de leeftijdscategorie 15-30 jaar. De onderzoeksresultaten zijn gewogen naar leeftijd, geslacht, opleiding en regio.

³ Motivaction was verantwoordelijk voor de dataverzameling.

⁴ De onderzoeksgegevens zijn anoniem verwerkt en vertrouwelijk.

⁵ De jongeren konden ook aangeven hoe zij het liefst overtuigd zouden willen worden. Volgens hen is dat met humor, door hen uit te dagen anders te kijken en om ze zelf dingen voor elkaar te laten krijgen.

dat een man in bepaalde situaties lichamelijk geweld gebruikt tegen zijn vriendin en 46% vindt het acceptabel dat een vrouw in bepaalde situaties lichamelijk geweld gebruikt. Daarnaast legitimeert een deel van de jongeren lichamelijk geweld omdat de partner het 'verdient'. In de bijlage staat een overzicht van de meest relevante cijfers.

Verskil tussen jongens en meisjes

Vergeleken met meisjes vinden jongens geweld vaker acceptabel, vinden ze gedrag minder snel grensoverschrijdend, houden ze er negatievere opvattingen ten opzichte van niet-heteroseksuele jongeren op na en scoren ze hoger op genderstereotiepe stellingen⁶. Enkele opvallende resultaten:

- 11% van de jongens en 3% van de meisjes vindt dat een man zijn vrouw of vriendin mag slaan om respect af te dwingen.
- 13% van de jongens en 5% van de meisjes vindt dat in dat geval een vrouw haar man mag slaan.
- 18% van de jongens en 5% van de jonge vrouwen vindt dat een man er zelf om vraagt gepest te worden als hij zich vrouwelijk gedraagt.
- 16% van de jongens en ca. 5% van de meisjes zou liever niet bevriend willen zijn met iemand die homo of lesbisch is.
- 17% van de jongens en 6% van de meisjes vindt dat je geen seks mag weigeren als je na het uitgaan met iemand mee naar huis bent gegaan.
- 15% van de jongens en 7% van de meisjes vindt dat als een vrouw sexy kleding aan heeft, het haar eigen schuld is als ze wordt aangerand of verkracht.
- 21% van de jongens en 16% van de meisjes vindt het haar eigen schuld als een meisje een naaktfoto van zichzelf verstuurt naar iemand waarmee ze een relatie heeft en die foto wordt verspreid.

Focusgroepen: Gendernormen en geweld

Volgend op de survey zijn in 2019 twee focusgroepen georganiseerd waarin dieper ingegaan is op bovengenoemde resultaten. Doel van deze kwalitatieve verdieping was onder andere om de normen concreter te maken: in welke situaties worden gangbare normen in vriendengroepen door jongeren zelf bevestigd of in twijfel getrokken? Aan de focusgroepen namen jongeren in de leeftijd van 16-22 jaar deel.⁶ De deelnemers schatten vaak in dat negatieve normen rondom gender en seksualiteit door een groter percentage jongeren wordt aangehangen; de meervoudige onwetendheid wordt hiermee bevestigd. Jongeren denken bijvoorbeeld dat ruim een derde vindt dat je seks niet meer kan weigeren nadat je met iemand naar huis gaat, terwijl in werkelijkheid 10% van de jongeren dit vindt. Strikte gendernormen bleken eveneens sterk aanwezig bij de deelnemers. Zo zou volgens de deelnemers seks voor mannen een belangrijkere rol spelen dan bij vrouwen: "Mannen hebben het onderling wel vaak over seks. Vrouwen onderling minder. Mannen praten er opener over." Ook is sprake van een dubbele seksuele moraal. Vrouwen worden namelijk sneller als slet gezien, bijvoorbeeld als ze met meerdere mannen tegelijk daten. De respondenten keuren fysiek geweld af, maar kunnen in een situatie waar iemand vreemdgaat wel voorstellen dat je zoiets doet uit emotie of als impulsieve reactie, maar ook "Ik zou best snappen dat iemand een klap verkoopt. Ik denk dat die klap niet eens in de buurt komt van de schade die je aanricht als je vreemdgaat."

Shame-sexting is bij alle deelnemers bekend, zij hebben bijna allen op school een situatie meegemaakt waar een naaktfoto van een medeleerling rondging. Bijna alle deelnemers van het verdiepende onderzoek veroordelen het ongewenst verspreiden van dat soort beelden, maar zullen daar niet snel iets van zeggen in bijvoorbeeld een WhatsAppgroep. Jongens geven aan dat hun mannelijkheid dan in twijfel getrokken zou worden: "*dan zeggen ze: ben je homo*". Dit bevestigt de groepsdruk die jongeren ervaren.

Conclusie

Hoewel een ruime meerderheid van de jongeren grensoverschrijdend gedrag afwijst, legitimeert een deel van de jongeren geweld in een bepaalde context en/of hangt schadelijke gendernormen aan die kunnen bijdragen aan gendergerelateerd geweld. Tevens blijkt dat jongeren vaak een onjuiste en negatievere perceptie van de normen van hun directe vriendengroep hebben en in bepaalde situaties groepsdruk ervaren. Dit wordt de focus van de sociale normcampagne. Het gaat dan vooral om:

⁶ De demografie van de deelnemers is niet geheel representatief voor de Nederlandse bevolking.

- Het aanpakken van meervoudige onwetendheid door het benadrukken van positieve normen die breed worden gedeeld onder jongeren. Hiermee wordt het beeld dat jongeren hebben van hun vrienden gecorrigeerd en positiever gemaakt.
- Het verruimen van mannelijkheids- en vrouwelijkheidsnormen bij jongeren en daarmee een bijdrage leveren aan het voorkomen van genderstress en van stereotiepe ideeën over de positie/rollen van mannen en vrouwen.

Wat weten we uit onderzoek

De survey

Opzet van het onderzoek

Ruim 1000 jongeren zijn in het onderzoek bevestigd. De deelnemers, in de leeftijd van 15 tot 30 jaar, vormen een afspiegeling van de Nederlandse jongeren.⁷

	Mannen	Vrouwen
School/studie/werk		
- School/studie	42%	43%
- Werkt	44%	45%
- Werkloos	3%	3%
- Arbeidsongeschikt	7%	4%
- Huisman/vrouw	1%	4%
- Bijstand	2%	1%
Opleiding:		
- Hoog	38%	46%
- Midden	48%	46%
- Laag	15%	8%
Etniciteit		
- Nederlands	86%	76%
- Turks	2%	2%
- Marokkaans	2%	3%
- Surinaams	4%	4%
- Antilliaans/Arubaans	1%	2%
- Overig	6%	12%

Acceptatie van lichamelijk geweld

Tweederde van de jongeren vindt het nooit acceptabel wanneer een man lichamelijk geweld gebruikt tegen zijn vriendin, ruim de helft vindt dit nooit acceptabel als het een vrouw betreft die fysiek geweld gebruikt tegen haar vriend. Mannen en vrouwen verschillen hierin nauwelijks van elkaar.

Een deel van de jongeren vindt 'reactief geweld' legitiem. Dit is geweld als reactie op geweld van de ander. Vooral wanneer het de man is die is begonnen met slaan, vinden veel jongeren dat zijn vriendin met fysiek geweld mag reageren, maar ook als een vrouw begint vindt rond een vijfde van de mannen en vrouwen dat een man mag terugslaan. Ook vindt een deel van de jongeren dat geweld geoorloofd is als de ander vreemdgaat, van de vrouwen wordt dat eerder geaccepteerd dan de mannen.

In welke omstandigheden vind je het acceptabel dat een vrouw haar vriend slaat, hard duwt, schopt of stompt, aan de haren trekt etc.?	Mannen	Vrouwen
Als haar vriend vreemdgaat	20%	18%
Als haar vriend begint met slaan	28%	34%
Als haar vriend met anderen flirt	7%	7%
Ik vind slaan, schoppen, hard duwen enz. nooit acceptabel	55%	53%
In welke omstandigheden vind je het acceptabel dat een man zijn vriendin slaat, hard duwt, schopt of stompt, aan de haren trekt etc.?		
Als zijn vriendin vreemdgaat	12%	8%
Als zijn vriendin begint met slaan	17%	22%
Als zijn vriendin met anderen flirt	4%	2%
Ik vind slaan, schoppen, hard duwen enz. nooit acceptabel	67%	66%

⁷ De onderzoeksresultaten zijn gewogen naar leeftijd, geslacht, opleiding en regio.

Rond de 10% van de jongens is het eens met de stelling dat je je partner mag slaan om respect af te dwingen, of omdat de partner dat verdient. Meisjes vinden dat veel minder acceptabel.

		Mannen	Vrouwen
Soms moet een vrouw haar vriend slaan, zodat hij haar gaat respecteren	(Zeet) oneens	73%	89%
	Niet eens, niet oneens	9%	5%
	(Zeet) eens	13%	4%
	Weet niet/geen mening	5%	2%
Soms moet een man zijn vriendin slaan, zodat zij hem gaat respecteren	(Zeet) oneens	76%	90%
	Niet eens, niet oneens	7%	4%
	(Zeet) eens	11%	3%
	Weet niet/geen mening	6%	3%
Het is OK dat een man zijn vriendin slaat als hij vindt dat zij dat verdient	(Zeet) oneens	74%	88%
	Niet eens, niet oneens	9%	4%
	(Zeet) eens	9%	4%
	Weet niet/geen mening	7%	3%
Het is OK dat een vrouw haar vriend slaat als zij vindt dat hij dat verdient	(Zeet) oneens	69%	86%
	Niet eens, niet oneens	11%	6%
	(Zeet) eens	12%	6%
	Weet niet/geen mening	7%	2%

Opvattingen over seksueel gedrag en seksualiteit

De meeste jongeren vinden dat je seks mag weigeren ook als je al toestemming hebt gegeven. Ook vindt het merendeel van de jongeren dat je seks nog steeds mag weigeren als je na het uitgaan met iemand mee bent gegaan. Jongens vinden wel vaker dan meisjes dat je in dit soort situaties de seks niet meer mag weigeren.

Dertien procent van de jongens vindt dat een man recht heeft op seks als hij seksueel opgewonden is, tweederde vindt dat niet. Meisjes vinden veel vaker dat een man dan geen recht heeft op seks. Een aanzienlijk deel van de jongens denkt dat het ongezond is voor een man om lange tijd geen seks te hebben. Ook denkt 14% van de jongens dat mannen niet verkracht kunnen worden omdat ze altijd zin in seks hebben. Meisjes hebben hier een reëler beeld van.

		Mannen	Vrouwen
In hoeverre vind je het belangrijk om tijdens het daten of in een relatie elkaars seksuele grenzen te respecteren?	(Ze)er onbelangrijk	4%	1%
	Niet belangrijk, niet onbelangrijk	8%	3%
	(Ze)er belangrijk	86%	94%
	Weet niet/geen mening	2%	1%
In een relatie horen beide partners er klaar voor te zijn om voor het eerst seks met elkaar te hebben	(Ze)er oneens	7%	7%
	Niet eens, niet oneens	19%	8%
	(Ze)er eens	69%	82%
	Weet niet/geen mening	5%	3%
Als je toestemming hebt gegeven voor seks mag je daarna de seks niet meer weigeren	(Ze)er oneens	63%	80%
	Niet eens, niet oneens	15%	10%
	(Ze)er eens	18%	8%
	Weet niet/geen mening	4%	2%
Als je na het uitgaan met iemand mee naar huis gaat, mag je geen seks met diegene weigeren	(Ze)er oneens	66%	82%
	Niet eens, niet oneens	13%	7%
	(Ze)er eens	17%	6%
	Weet niet/geen mening	4%	4%
Als een man seksueel opgewonden is heeft hij recht op seks	(Ze)er oneens	68%	83%
	Niet eens, niet oneens	15%	9%
	(Ze)er eens	13%	6%
	Weet niet/geen mening	3%	2%
Een man heeft meer recht op seksueel genot dan een vrouw	(Ze)er oneens	71%	88%
	Niet eens, niet oneens	16%	5%
	(Ze)er eens	10%	6%
	Weet niet/geen mening	2%	1%
Mannen kunnen niet verkracht worden omdat ze altijd zin in seks hebben	(Ze)er oneens	73%	85%
	Niet eens, niet oneens	8%	6%
	(Ze)er eens	14%	7%
	Weet niet/geen mening	4%	3%
Als een vrouw sexy kleding aan heeft, is het haar eigen schuld als ze wordt aangerand of verkracht	(Ze)er oneens	69%	82%
	Niet eens, niet oneens	14%	10%
	(Ze)er eens	15%	7%
	Weet niet/geen mening	2%	1%

Online grensoverschrijding

Bijna de helft van de jongens vindt het onacceptabel om online het woord homo als scheldwoord te gebruiken, een kwart van de jongens vindt dat oké. Meisjes vinden dat veel vaker onacceptabel. Ook ander ongewenst online gedrag vinden jongens vaker acceptabel dan meisjes, hoewel de meerderheid dit soort gedrag onacceptabel vindt. Als iemand een naaktfoto van zichzelf stuurt naar iemand met wie die persoon een relatie heeft, vindt ongeveer een vijfde van de jongens en een zesde van de meisjes het de schuld van het slachtoffer als zijn of haar foto wordt verspreid. Hierin wordt geen onderscheid gemaakt in foto's van mannen of vrouwen. Zowel jongens als meisjes zijn hierin wel ambigue; ze zijn het relatief vaak niet eens maar ook niet oneens met de stelling.

		Mannen	Vrouwen
Online het woord homo gebruiken als scheldwoord	(Zeer) onacceptabel	45%	78%
	Niet acceptabel, niet onacceptabel	24%	14%
	(zeer) acceptabel	23%	6%
	Weet niet/geen mening	7%	2%
Een kwetsende roddel doorsturen naar je vriendengroep via WhatsApp	(Zeer) onacceptabel	66%	80%
	Niet acceptabel, niet onacceptabel	17%	12%
	(zeer) acceptabel	13%	6%
	Weet niet/geen mening	4%	2%
Een naaktfoto of seksfilmpje van een meisje delen met anderen zonder toestemming	(Zeer) onacceptabel	76%	92%
	Niet acceptabel, niet onacceptabel	8%	4%
	(zeer) acceptabel	12%	3%
	Weet niet/geen mening	4%	1%
Een naaktfoto of seksfilmpje van een jongen delen met anderen zonder toestemming	(Zeer) onacceptabel	76%	90%
	Niet acceptabel, niet onacceptabel	7%	3%
	(zeer) acceptabel	13%	4%
	Weet niet/geen mening	4%	1%
Als een vrouw een naaktfoto van zichzelf verstuurt naar iemand met wie ze een relatie heeft en de foto wordt verspreid, dan is het haar eigen schuld	(zeer) oneens	50%	62%
	Niet eens, niet oneens	22%	18%
	(zeer) eens	21%	16%
	Weet niet/geen mening	6%	4%
Als een man een naaktfoto van zichzelf verstuurt naar iemand met wie hij een relatie heeft en de foto wordt verspreid, dan is het zijn eigen schuld	(zeer) oneens	52%	62%
	Niet eens, niet oneens	23%	20%
	(zeer) eens	19%	15%
	Weet niet/geen mening	5%	3%

Gedernormen en homoseksualiteit

Tweederde van de jongens en viervijfde van de meisjes vindt het oké als twee homoseksuele mannen hand in hand over straat lopen, maar een op de zes jongens zou de vriendschap beëindigen wanneer een vriend of vriendin homo of lesbisch blijkt te zijn. Drie op de tien jongens maakt wel eens beledigende opmerkingen over homo's. Wanneer zij gepest worden, hebben vrouwelijke mannen en mannelijke vrouwen hier zelf schuld aan, vindt ruim een op de zes jongens. Meisjes staan toleranter tegenover homoseksualiteit en gedrag dat niet genderstereotiep is.

		Mannen	Vrouwen
Als een vrouw zich mannelijk gedraagt of er mannelijk uitziet, vraagt ze erom gepest te worden	(Zeer) oneens	63%	85%
	Niet eens, niet oneens	14%	8%
	(Zeer) Eens	17%	4%
	Weet niet/geen mening	5%	2%
Als een man zich vrouwelijk gedraagt of er vrouwelijk uitziet, vraagt hij erom gepest te worden	(Zeer) oneens	60%	83%
	Niet eens, niet oneens	18%	10%
	(Zeer) Eens	17%	5%
	Weet niet/geen mening	4%	2%
Ik vind het OK als twee homoseksuele mannen hand in hand over straat lopen	(Zeer) oneens	10%	6%
	Niet eens, niet oneens	18%	9%
	(Zeer) Eens	67%	82%
	Weet niet/geen mening	4%	2%
Als ik erachter zou komen dat een vriend van mij homo is, zou ik de vriendschap beëindigen	(Zeer) oneens	70%	87%
	Niet eens, niet oneens	10%	6%
	(Zeer) Eens	15%	5%
	Weet niet/geen mening	4%	2%
Als ik erachter zou komen dat een vriendin van mij lesbisch is, zou ik de vriendschap beëindigen	(Zeer) oneens	69%	87%
	Niet eens, niet oneens	11%	6%
	(Zeer) Eens	16%	6%
	Weet niet/geen mening	4%	2%
Ik maak weleens beledigende opmerkingen over homo's	(Zeer) oneens	50%	77%
	Niet eens, niet oneens	16%	12%
	(Zeer) Eens	30%	7%
	Weet niet/geen mening	5%	4%

Andere verschillen

Jongeren die niet werken of studeren staan toleranter tegenover seksuele en online grensoverschrijdingen dan jongeren die wel studeren of werken. Zij vinden bijvoorbeeld vaker dat wanneer een vrouw sexy kleding draagt, het haar eigen schuld is als ze wordt aangerand of verkracht. Zij huldigen vaker de opvatting dat een man die seksueel opgewonden is recht heeft op seks en vinden vaker dat je zonder toestemming een naaktfoto of seksfilmpje met anderen mag delen. Een negatieve houding ten opzichte van homoseksualiteit komt eveneens vaker voor binnen deze groep: men zal eerder de vriendschap beëindigen wanneer blijkt dat een vriend of vriendin homo of lesbisch is.

Een vergelijkbaar beeld zien we bij laag- en middelbaar opgeleide jongeren. Ook zij accepteren relatief vaak grensoverschrijdend gedrag en geweld, en onderschrijven vaker schadelijke gendernormen in vergelijking met hoogopgeleide jongeren.

Normen hangen samen

Veel van de normen die we hebben gemeten hangen samen. Jongeren geven op een vergelijkbare manier antwoord als het om acceptatie van lichamelijk geweld, online grensoverschrijding, seksueel geweld en stereotiepe normen gaat. Iemand die vindt dat slachtoffers van seksueel geweld in bepaalde situaties verantwoordelijkheid dragen voor wat hen is overkomen, zal waarschijnlijk ook de vriendschap verbreken als een vriend homo blijkt te zijn, of dat het zonder toestemming online delen van een naaktfoto oké is. Ook het tegengestelde geldt. Iemand die geweld niet acceptabel vindt, is waarschijnlijk van mening dat een man niet meer recht heeft op seks dan een vrouw.

Seks onder je 25e⁸

Mannelijkheidsnormen en homoseksualiteit

- Jongens hebben vergeleken met meisjes een meer negatieve houding ten aanzien van het afwijken van gendernormen en uitingen van homoseksualiteit. Ze keuren dit sterker af bij jongens dan als het meisjes betreft.
- Zo staat **een kwart van de jongens negatief** tegenover **jongens die zich meisjesachtig gedragen en jongens die met elkaar zoenen** op straat.
- **Minder jongens** staan **negatief** tegenover **meisjes die zich jongensachtig gedragen (17%)** en twee **meisjes die met elkaar zoenen** op straat (12%).

Dubbele moraal

- **Driekwart van de jongens** vindt het belangrijk dat ze **goed zijn in seks** (tegenover 62% van de meiden).
- **Meisjes** staan **negatiever** tegenover het hebben van **veel sekspartners** dan jongens, maar maken hierin geen onderscheid naar geslacht.
- **Jongens keuren dit voor meisjes wel vaker af (47%) dan voor jongens (38%)**. Als iemand het hebben van veel sekspartners sterker afkeurt voor meisjes dan voor jongens, noemen we dit een dubbele moraal. Deze dubbele moraal is hoger onder jongens dan onder meisjes, met name onder jongens van Antilliaanse afkomst.

Seksueel geweld en grensoverschrijding

- Seksueel geweld is in Seks onder je 25^e gedefinieerd als ooit gedwongen tot seksuele handelingen en/of ooit manuele, vaginale, orale seks en/of anale seks tegen de wil meegemaakt. **Drie procent van de jongens en 14% van de meisjes heeft ooit seksueel geweld meegemaakt.**
- Als minder vergaande seksuele handelingen zoals tongzoenen en het aanraken van borst(en), billen of geslachtsdelen tegen de wil worden meegerekend, heeft **17% van de jongens en 44% van de meisjes** wel eens **een van deze seksuele handelingen tegen de wil meegemaakt** (van zoenen tot anale seks).

Geweld tegen LHBTI+ personen

- Met name homoseksuele en biseksuele jongens krijgen veelvuldig te maken met discriminatie of geweld. **Twee op de vijf jongens** werd het jaar voorafgaand aan het onderzoek **uitgescholden** vanwege de seksuele voorkeur. **Een op de zes** werd bedreigd en **een op de negen** is **geschopt of geslagen (12%)**. **Lesbische en biseksuele meisjes** krijgen hier minder mee te maken. **Achttien procent** heeft meegemaakt dat ze werd **uitgescholden**, **4%** is bedreigd en **minder dan 2%** is **geschopt of geslagen**.
- **14%** van de **transgender personen** is **minimaal een keer mishandeld, of met mishandeling bedreigd** in het afgelopen jaar.

Online geweld

- Gemiddeld rapporteert **een op de drie (33%) jonge Nederlandse vrouwen** (18-27 jaar) ooit cybergeweld te hebben meegemaakt. (Römkens, R., de Jong, T., & Harthoorn, H. (2014), *Geweld tegen vrouwen. Europese onderzoeksgegevens in Nederlandse context*. noot 8.)
- Bij jongeren onder de 25 meldt daarnaast **14% van de meisjes en 6% van de jongens** tenminste **één ervaring met sexting die ze vervelend vonden**.
- 4% van de jongens en 3% van de meisjes heeft in het afgelopen half jaar meegemaakt dat een naaktfoto of filmpje van henzelf werd getoond aan anderen.

⁸ Graaf, H. de, Borne, M. van den, Nikkelen, S., Twisk, D., & Meijer, S. (2017). Seks onder je 25e. Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2017. Utrecht/Amsterdam: Rutgers/SOA AIDS Nederland.

Masculine gender role stress

Hier hebben we geen Nederlandse cijfers voor. Wel halen we uit de literatuur het volgende:⁹

- Mannen die genderstereotiepe opvattingen hebben over rollen (bijv.: mannen zijn stoer, vrouwen zijn zorgzaam) en over seksualiteit (mannen geven hun wensen aan, vrouwen zijn verantwoordelijk voor grenzen) plegen eerder gendergerelateerd geweld dan mannen die geen genderstereotiepe opvattingen hebben.
- Vrouwen zijn eerder slachtoffer van geweld als ze genderstereotiepe opvattingen hebben, in het bijzonder een positieve houding ten opzichte van mannelijke dominantie.
- Mannen die superieure waarde toekennen aan heteroseksualiteit, controle over vrouwen willen, mannelijk assertiviteit zijn en seksuele dominantie willen, plegen eerder gendergerelateerd geweld.
- Mannen die zich snel in hun mannelijkheid gekrenkt voelen, bijvoorbeeld omdat een vrouw het beter doet op het werk of omdat ze werkeloos zijn, plegen eerder geweld tegen vrouwen en LHBTI-personen.

Reyes, H., Foshee, V., Niolon, P., Reidy, D., Hall, J. (2016). Gender role attitudes and male adolescent dating violence perpetration: Normative beliefs as moderators. *Journal of youth and adolescence*, 45(2), 350-360.

Baughner, A. & Gazmarian, J. (2015). Masculine gender role stress and violence: A literature review and future directions. *Aggression and Violent Behavior* 24, 107-112.

---

⁹ Leen, E., Sorbring, E., Mawer, M., Holdsworth, E., Helsing, B. & Bowen, E. (2013). Prevalence, dynamic risk factors and the efficacy of primary interventions for adolescent dating violence: An international review. *Aggression and Violent Behavior* 18, 159-174.

Reyes, H., Foshee, V., Niolon, P., Reidy, D., Hall, J. (2016). Gender role attitudes and male adolescent dating violence perpetration: Normative beliefs as moderators. *Journal of youth and adolescence*, 45(2), 350-360.

Jewkes, R., Flood, M. & Lang, J. (2014). From work with men and boys to changes of social norms and reduction of inequities in gender relations: a conceptual shift in prevention of violence against women and girls. *Violence against women and girls* 3, 1-10.

Tharp, A.T., DeGue, S., Valle, L.A., Brookmeyer, K.A., Massetti, G.M., & Matjasko, J.L. (2012). A systematic qualitative review of risk and protective factors for sexual violence perpetration. *Trauma Violence Abuse* , 14(2), 133-167.